

Kako do prosvećenog poverenja u upravljanje društvom?

EnTrust integrisana analiza javnih politika na evropskom nivou

Kako do prosvetljenog poverenja u upravljanje društvom?

EnTrust integrisana analiza javnih politika na evropskom nivou

Ova analiza ima za cilj da predstavi ključne nalaze istraživanja i dvanaest sveobuhvatnih preporuka za politike koje su proizašle iz istraživačkog rada tima projekta EnTrust. Bazira se na nalazima i preporukama predstavljanim u sedam Evropskih sažetaka politika, koja su zasnovana na istraživanjima tima i dodatno obogaćena okruglim stolovima sa zainteresovanim pojedincima i grupama.

Preduslovi za *prosvetljeno poverenje* na nivou pojedinca i društva

Istraživali smo „prosvetljeno poverenje“ i njegovu primenu na različitim nivoima vlasti. Naše istraživanje¹ pokazuje da ljudi obično vide poverenje i nepoverenje kao odvojene, ali istovremeno prisutne dimenzije istog fenomena. I preterano poverenje i preterano nepoverenje prema vlastima se smatraju nepoželjnim, jer mogu dovesti do slepog povinovanja autoritetima bez kritičkog sagledavanja informacija ili do manjka odgovornosti institucija, odnosno do a priori odbacivanja koje izaziva apatiju i nevoljnost građana da se uključe u politički život. Poverenje i nepoverenje prema institucijama temelje se na ličnim iskustvima sa vlastima tokom celog života, uključujući detinjstvo, i zasnivaju se na poštovanju i mogućnosti da se glas građana čuje, kao i na transparentnom i predvidivom okviru². Ovi elementi moraju koegzistirati, jer, recimo, pozitivne interakcije sa socijalnim radnicima na 'prvoj liniji' nisu dovoljne da pretvore poverenje u pojedinačnog javnog službenika u poverenje prema institucijama³.

Stanje 'umerenog poverenja' je ono što nazivamo 'prosvetljenim poverenjem' koje smatramo idealnim za društvo. Ipak, nedostatak interesovanja ili relevantnih informacija može građane dovesti do 'vakuuma poverenja', gde nisu prisutni ni poverenje ni nepoverenje, ili do nepoverenja kada su prezasićeni informacijama⁴. Zbog toga eksperti, naučnici, mediji, društveni partneri

i civilno društvo igraju ključnu ulogu kao posrednici u razvoju poverenja i nepoverenja, kao i izvori pouzdanih informacija⁵. Prosvetljeno poverenje može nastati samo ako građani umeju da razlikuju pouzdane informacije od dezinformacija, što čini građansku i medijsku pismenost ključnim za ovaj proces⁶.

Prosvetljeno poverenje zasnovano je na aktivnom građanstvu i mogućnosti da marginalizovane grupe u društvu aktivno učestvuju u javnom životu. Aktivno učešće podrazumeva različite oblike građanskog angažmana u procesu kreiranja politika, a ne samo tokom izbora. Naši nalazi pokazuju da oni koji učestvuju u konvencionalnim oblicima političkog i građanskog angažmana (poput glasanja) takođe imaju više nivo poverenja u državne vlasti⁷. Istovremeno, marginalizovane društvene grupe imaju viši nivo nepoverenja u institucije jer su isključene iz politike, koju vide kao udaljenu od njihove svakodnevice i bez kapaciteta i volje da ispuni obećanja⁸.

Društveni pokreti doprinose aktivaciji onih koji imaju manje poverenja u sistem⁹ i promovišu viziju prosvetljenog poverenja (ili 'zdravog nepoverenja') prema političkim institucijama. Često saraduju sa akterima civilnog

1 Evropski sažetak politika 3: 'Uloga demokratskih društvenih pokreta u izgradnji poverenja i nepoverenja', EnTrust, avgust 2022; Evropski sažetak politika 5: 'Izgradnja poverenja u organe upravljanja: uvidi iz perspektive razvojne psihologije', EnTrust, avgust 2023.

2 Evropski sažetak politika 5: 'Izgradnja poverenja u organe upravljanja: uvidi iz perspektive razvojne psihologije', EnTrust, avgust 2023.

3 Evropski sažetak politika 2: 'Poverenje i nepoverenje na praktičnom nivou primene javnih politika', EnTrust, februar 2022; Evropski sažetak politika 7, 'Dinamičan prostor za građanski dijalog vredan poverenja na nivou EU', EnTrust, septembar 2023.

4 Evropski sažetak politika 5: 'Izgradnja poverenja u organe upravljanja: uvidi iz perspektive razvojne psihologije', EnTrust, avgust 2023.

5 Evropski sažetak politika 1: 'Teorijski i normativni temelji poverenja i nepoverenja', EnTrust, septembar 2020.

6 Evropski sažetak politika 4: 'Izgradnja poverenja i nepoverenja u medijima: uloga dezinformacija i medijskih sloboda', EnTrust, jun 2023.

7 Evropski sažetak politika 6: 'Appraising Citizens' Trust and Distrust in Governance', EnTrust, decembar 2023.

8 Evropski sažetak politika 2: 'Poverenje i nepoverenje na praktičnom nivou primene javnih politika', EnTrust, februar 2022.

9 Evropski sažetak politika 6: 'Procena poverenja i nepoverenja građana u organe upravljanja', EnTrust, decembar 2023.

društva koji imaju jaču strukturu, poput nevladinih organizacija (NVO)¹⁰. Stoga, politički sistem koji promovira prosviećeno poverenje mora uzeti u obzir društvene pokrete i organizacije civilnog društva kao legitimne i nužne aktere u procesu kreiranja politika. Oni predstavljaju glasove građana, omogućavaju prostor za efikasan uticaj svih ovih različitih oblika građanskog angažmana, promovišu nove, komplementarne pristupe, i uključuju se na svim nivoima vlasti¹¹.

Na osnovu ovih nalaza, u okviru EnTrust projekta je izrađena serija preporuka grupisanih oko četiri dimenzije: 1) demokratski okvir zasnovan na vladavini prava i garanciji temeljnih ljudskih prava; 2) poboljšani uslovi za razvoj i deljenje pouzdanih informacija; 3) ohrabrujuće okruženje u kome se građani mogu aktivno angažovati; 4) uključenje čitavog društva u kreiranje politika.

Demokratski okvir zasnovan na vladavini prava i garanciji temeljnih ljudskih prava

#1 Ustanoviti posebno nadgledanje prostora za građansko delovanje na nivou država i EU uz jačanje Mehanizma vladavine prava EU

Mehanizam vladavine prava je godišnji ciklus EU osmišljen da promoviše vladavinu prava i spreči pojavu ili produbljivanje problema. Cilj je da se, kroz godišnje izveštaje, unapredi razumevanje i svest o pitanjima i značajnim razvojnim dešavanjima, kao i da se identifikuju izazovi u oblasti vladavine prava i pomogne državama članicama EU u pronalaženju rešenja uz podršku Evropske komisije, drugih država članica i relevantnih aktera, uključujući Venecijansku komisiju Saveta Evrope. Od 2020. godine se objavljuje godišnji Izveštaj o vladavini prava, koji analizira svaku državu članicu i daje pojedinačne preporuke.

Prosviećeno poverenje može postojati samo ako su građanske slobode i demokratska prava, uključujući pravo na protest i okupljanje, potpuno zaštićeni, a ova prava su nedavno sužavana unutar EU. Izveštaj će od 2024. godine obuhvatiti i kandidate za članstvo u EU, a trebalo bi da uključi i posebno poglavlje o prostoru za građansko delovanje. Ovo poglavlje bi trebalo da se zasniva na indikatorima koji ocenjuju pravne okvire i politike, mereći sposobnost institucija da saraduju sa građanskim društvom i društvenim pokretima, uz omogućavanje prostora za nove pokrete i organizacije. Osmišljavanje

¹⁰ Evropski sažetak politika 3: 'Uloga demokratskih društvenih pokreta u izgradnji poverenja i nepoverenja', avgust 2022.

¹¹ Evropski sažetak politika 1: 'The theoretical and normative underpinnings of trust and distrust', EnTrust, septembar 2020.

ovog poglavlja trebalo bi da bude deo šire revizije Mehanizma vladavine prava, uključujući sisteme ranog upozoravanja dostupne civilnom društvu i stanovnicima EU, kako bi brzo reagovali na povrede građanskih prava. Takođe, trebalo bi da se proaktivno prikupljaju podaci o napadima na branioce ljudskih prava, koji bi služili kao izvor informacija za izveštaje o državama. Komisija bi trebalo detaljno da prati pojedinačne preporuke državama članicama u dijalogu sa lokalnim civilnim društvom. U okviru Mehanizma vladavine prava, EU bi trebalo da objavi izveštaj koji analizira uticaj na prostor za građansko delovanje, temeljna prava i delovanje organizacija civilnog društva (OCD), koje su imale ili mogu imati zakonodavne i nelegislativne politike EU usvojene prethodne godine, kao i one koje su u fazi rasprave.

#2 Povećati transparentnost institucija EU: međuinstitucionalni sporazum kao model za države članice

Poverenje u institucije može se održati ako u njima nema korupcije, ako su transparentne u procesima donošenja odluka i otvorene za upite. Evropski parlament bi trebalo da izradi izveštaj o transparentnosti institucija EU, zasnovan na preporukama Evropskog Ombudsmana. Takav izveštaj bi trebalo da dovede do sporazuma između svih institucija EU o opštim i posebnim merama za povećanje unutrašnje transparentnosti i odgovornosti prema javnosti. Te mere bi trebalo da uključuju: zajednički kodeks ponašanja za zvaničnike EU; mere za sprečavanje lošeg upravljanja, korupcije i prelaska sa funkcije na funkciju; javni uvid u sastanke zvaničnika EU svih nivoa, uključujući one koji se održavaju onlajn ili putem telefona, kao i one koji su označeni kao neformalni; mere za povećanje institucionalne odgovornosti, kao što je revizija pravila o pristupu dokumentima kako bi se osigurao širi, javni pristup radnim dokumentima Saveta, objavljivanje istorije glasanja država članica u radnim grupama Saveta, i objavljivanje relevantnih dokumenata trilateralne. Evropski Ombudsman bi trebalo da dobije

ovlašćenja da nadzire i sprovodi takve međuinstitucionalne sporazume. Istovremeno, Komisija bi trebalo da promovira preporuku Saveta koja bi obavezala države članice da primene takve mere i na nacionalnom nivou.

■ **#3 Osnajiti lokalnu demokratiju podrškom, investicijama i razmenom politika kroz obnovljeni Evropski akcioni plan za demokratiju**

Lokalne i regionalne vlasti obično uživaju veće poverenje građana jer su bliže njihovim svakodnevnim životima. Istovremeno, suočavaju se sa konkretnim efektima sprovođenja politika, krizama i vanrednim situacijama. S druge strane, postoji tendencija ka centralizaciji i fragmentaciji između različitih nivoa vlasti, a postoje i poteškoće u prilagođavanju lokalnih vlasti novim oblicima učešća i odgovaranju na potrebe građana. Dodatno, suočavaju se sa smanjenim kapacitetima i resursima. Iako ovakvi elementi nisu u domenu direktnih politika EU, Evropska unija može promovirati lokalnu demokratiju na druge načine.

Evropski akcioni plan za demokratiju trebalo bi obnoviti u sledećem mandatu Evropskog parlamenta, tako što bi se poseban fokus stavio na lokalnu demokratiju, uz konkretne mere podrške. Ove mere bi uključile pokretanje projekata od posebnog značaja otvorenog za sve nivoe vlasti – Instrumenta tehničke podrške (program koji pruža stručnu pomoć državama članicama EU za kreiranje i sprovođenje reformi) koji bi pomogao vlastima da uključe civilno društvo i sarađuju sa njim u kreiranju i sprovođenju politika. Takođe, trebalo bi revidirati pravila strukturnih fondova i Mehanizma za oporavak i otpornost kako bi se osiguralo kako bi se osiguralo da lokalne vlasti i civilno društvo budu suštinski uključeni u kreiranje i sprovođenje projekata. Trebalo bi promovirati lokalnu demokratiju kao temu sledeće Evropske nedelje regiona i gradova, u saradnji sa Komitetom regiona, kako bi se stvorio prostor za sastanke regionalnih vlasti, institucija EU, donosioca odluka i civilnog društva, te za diskusiju o resursima, tehničkoj podršci i pravnim okvirima potrebnim za osnaživanje lokalne demokratije.

■ **#4 Uspostaviti evropsku dimenziju javnih usluga da bi se primenio Evropski stub socijalnih prava**

Radnici socijalnih službi su glavna tačka kontakta sa institucijama za mnoge ugrožene porodice. Iako postoji opšte poverenje prema njima, to se ne prenosi na poverenje u institucije. Pošto ugroženi građani osećaju nepoverenje prema institucijama i ne gaje interesovanja za politiku, važno je da EU obuhvati javne usluge u okviru svoje misije sprovođenja Evropskog stuba socijalnih prava. U skladu sa zahtevom Parla-

menta, Komisija bi trebalo da predloži direktivu o minimalnom prihodu, kao model koje bi sektor javnih usluga trebalo da sledi, kako prema korisnicima tako i prema zaposlenima. Takav model bi obuhvatio sledeće principe: transparentnost i dostupnost informacija bez pravnog žargona o tome ko ima pravo na usluge i koji se kriterijumi koriste u slučaju diskreционih odluka; pojednostavljenje procedura i izbegavanje dupliranja papira kroz koordinaciju unutar službi; mogućnost dobijanja povratne informacije za korisnike javnih usluga, uključujući osnivanje saveta korisnika; inkluzivnost za sve vrste ugroženih grupa, sa intersekcionalnim pristupom; podrška za društveni dijalog usmeren na najizloženije socijalne radnike radi poboljšanja njihovih plata i radnih uslova, kao i pružanje mogućnosti za dodatnu obuku; ulaganja u zapošljavanje kako bi se smanjio broj slučajeva po socijalnom radniku i povećao kvalitet usluga; razdvajanje uloge socijalnog radnika od uloge onoga koji vrši provere imovinskog stanja. Ove principe bi takođe trebalo promovirati kroz druge instrumente EU, uključujući Evropski semestar i finansijske instrumente Unije. Trebalo bi podstaći evropsku debatu o javnim uslugama, uključujući socijalne partnere, vlasti, socijalne radnike i udruženja korisnika javnih usluga.

Poboljšani uslovi za stvaranje i širenje pouzdanih informacija

■ **#5 Nadgledati da primena Akta o digitalnim servisima i konačna verzija Akta EU o veštačkoj inteligenciji dovede do borbe protiv dezinformacija i sledi pristup zasnovan na ljudskim pravima**

Društvene mreže su postale važna platforma na kojoj se dele informacije i gde građani odlaze da dobiju vesti. Da bi se gajilo prosveteno poverenje, moraju se izbegavati dezinformacije, iskrivljavanje činjenica i kršenje ljudskih prava. Odobreni Akt o digitalnim servisima i finalna ver-

zija EU Akta o veštačkoj inteligenciji idu u tom pravcu. Međutim, od ključne važnosti će biti procena kako će njihova primena uticati na transparentnost političkog marketinga i plaćenog sadržaja, na poštovanje ljudskih prava i slobodu izražavanja u uređivanju sadržaja, i na borbu protiv dezinformacija i diskriminacije na internetu. Takvu evaluaciju bi trebalo sprovesti uz angažovanje predstavnika više interesnih grupa, uključujući novinare, organizacije civilnog društva i akademske radnike.

■ **#6 Obezbediti snažan Evropski akt o slobodi medija i direktivu protiv SLAPP tužbi koje garantuju kvalitetno novinarstvo kao javno dobro**

Pouzdate informacije i poverenje u institucije zahtevaju medijski sistem koji neće zarobljavati politički akteri ili interesi poslovnih magnata. Dok se raspravlja o Evropskom aktu o slobodi medija u Evropskom parlamentu, ključno je da predloženi akt primeni evropske standarde o javnim medijskim servisima. Potrebno je unaprediti pravila i mehanizme da bi se osnažilo nezavisno upravljanje i urednička nezavisnost. Zatim, potrebno je osigurati transparentnost vlasništva nad medijima, garantovati slobodu izražavanja i u privatnim i u javnim medijima, te finansirati projekte nezavisnog izveštavanja i provere informacija. Potrebno je da garantuje bezbednost novinara i podržava zaštitu izvora i uzbunjivača time što će primeniti Preporuku Saveta Evrope CM/Rec(2016)4 o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i drugih medijskih aktera. Odobranje snažne Direktive protiv strateških tužbi protiv učešća javnosti (SLAPPs) je ključno za sprečavanje ućutkivanja novinara i nezavisnih medija. Pored toga, novinari bi trebalo da imaju zakonsko pravo na dobijanje informacija od vlasti, pristup vladinim dokumentima, a za davanje dozvola medijima trebalo bi da postoje transparentne i nediskriminatorne procedure.

Stimulativno okruženje za aktivno učešće građana

■ **#7 Odobriti snažnu Direktivu o Evropskim prekograničnim udruženjima**

Prosvećeno poverenje se zasniva na mogućnosti aktivnog učešća građana, a da bi to bilo moguće, potrebno je okruženje u kojem organizacije civilnog društva mogu slobodno da deluju i napreduju. Komisija je predložila Direktivu o Evropskim prekograničnim udruženjima. Ova direktiva bi trebalo da ukloni prepreke sa kojima se suočavaju NVO kada deluju preko nacionalnih granica i da promoviše građansko angažovanje. U ovu svrhu, predložena direktiva trebalo bi da bude dopunjena smernicama za učešće, kao i treninzima za državne službenike.

■ **#8 Pojednostaviti uslove za evropsko finansiranje organizacija civilnog društva**

EU ima različite programe koji podržavaju organizacije civilnog društva, kroz projekte ili operativne grantove. Međutim, ovi različiti programi su malo poznati manjim organizacijama, a uslovi učešća ili načini izveštavanja su previše složeni za manje organizacije. Potrebno je jasnije informisanje o različitim programima, preduslovima za učešće i procedurama izveštavanja. Zatim, potrebno je i da kriterijumi evaluacije budu jasniji. Aplikacije bi trebalo da budu jednostavnije za popunjavanje, a operativni grantovi bi trebalo da omoguće fleksibilnost i dugoročno planiranje delovanja organizacija. Takođe, trebalo bi da se jasno komuniciraju ciljevi poziva i dodele sredstava, kao i zahtevi vezani za prijavu i izveštavanje.

■ **#9 Integrisati medijsku pismenost i građansko obrazovanje u školske programe prateći EU preporuke i direktive**

Aktivno građanstvo se zasniva na poznavanju političkih institucija, načina građanskog angažovanja i medijskoj pismenosti koja omogućava razumevanje informacija i prepoznavanje dezinformacija. Iako su njene nadležnosti u obrazovanju formulisane samo kroz podršku, EU može podstaći državu članice da donose zakone o ovim temama. Član 33a revidirane Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama poziva državu članice da razviju programe za poboljšanje medijske pismenosti građana. Ovaj cilj može se postići uključivanjem ovih tema u školske programe i specifične obrazovne programe koji uključuju novinare, IT stručnjake i druge profesionalne grupe. Dalje, Savet je odobrio Preporuku o promovisanju zajedničkih vrednosti, inkluzivnog obrazovanja i evropske dimenzije nastave, koja stimuliše korišćenje okvira Kompetencija za demokratsku kulturu Saveta Evrope. Komisija bi trebalo da izradi izveštaj o

sprovođenju ove preporuke i predložiti konkretne alate za njenu primenu, kao što su posebni fondovi u okviru EU programa finansiranja. Programi građanskog obrazovanja treba da uključe i organizacije civilnog društva i društvene pokrete i univerzitete. Programi treba da teorijske časove da upotpune simulacionim igrama koje pomažu studentima da bolje razumeju kompleksne političke strukture i pokažu kako je politika relevantna u svakodnevnom životu.

Uključenje čitavog društva u kreiranje politika

■ #10 Unaprediti političko učešće mladih i uključivanje njihove perspektive u kreiranju politika

Prema podacima agencije Eurostat, 16% stanovništva EU je starosti 15-29 godina. Pošto su demografska grupa koja je slabo politički reprezentovana, trebalo bi posvetiti posebnu pažnju njihovom političkom učešću radi unapređenja moći delovanja građana i jačanja prosvetljenog poverenja. Mere koje bi se mogle sprovesti na nivou EU i država članice su: sniženje minimalne starosti za glasače (npr. 16 godina u Austriji) i minimalne starosti za kandidovanje na političke funkcije (npr. 18 godina u Danskoj); uvesti kvote mladih u zakonodavne skupštine koje bi bile fleksibilne i odražavale udeo mladih od 35 godina u stanovništvu; pojačati dijalog sa mladima; i uvesti Omladinski test koji bi procenjivao uticaj zakonodavnih predloga na mlade ljude, sa ciljem da se perspektive mladih integrišu u sve politike.

■ #11 Primeniti Član 11 Ugovora o Evropskoj uniji (UEU) i kreirati pravni okvir za smislen dijalog sa građanskim društvom

Prosveteno poverenje zahteva efikasno uključivanje glasova građanskog društva, te da se različite perspek-

tive uvažavaju prilikom izrade politika. EU bi trebalo da preuzme inicijativu i primeni Član 11. UEU, te kreira pravni okvir za dijalog sa građanskim društvom pri kreiranju politika u EU, što bi moglo da posluži kao model za države članice. Takav međuinstitucionalni okvir bi mogao da obuhvati i sektorske i horizontalne politike. Trebalo bi da ustanovi mapu puta za zakonodavne inicijative, jasan vremenski okvir za pristupačne i otvorene konsultacije, kao i one koje su usmerene na konkretne interesne grupe. Ovde bi trebalo da budu predstavljeni različiti interesi, a organizacije građanskog društva jasno razdvojene od predstavnika industrije i poslovnog sektora. Iste principe treba primeniti i u uključenu interesnih strana u okviru ekspertske grupe, uz pružanje jasnih smernica za izbor članova na osnovu interesa koje predstavljaju. Kada se zakoni predlažu nakon konsultacija, trebalo bi da se navede koje interesne grupe su konsultovane, koji predlozi su prihvaćeni, a koji odbijeni, i iz kojih razloga, i trebalo bi da postoji obaveza da se obrazloži zašto neke preporuke nisu uključene u finalne predloge. Ex-ante, interim i ex-post procene uticaja, koje obuhvataju ekonomska, društvena, ekološka i temeljna prava, trebalo bi da budu obavezne. Konačno, institucije treba da odrede kontakt tačke za aktere civilnog društva.

■ #12 Promovisati mehanizme deliberativne demokratije na svim nivoima vlasti

Aktivno građanstvo takođe znači da građani treba da budu uključeni u kreiranje politika, između ostalog i između izbora. Kao dopuna građanskom dijalogu, EU i države članice treba da razvijaju, finansiraju i sprovode inicijative koje uvode prakse deliberativne demokratije u procese donošenja odluka. Trebalo bi da slede Preporuku Saveta Evrope o deliberativnoj demokratiji, uključujući: uvođenje pravnog okvira; pružanje jasnih informacija o mandatu i načinu sprovođenja takvih procesa; obezbeđivanje odgovarajuće reprezentativnosti i odgovornosti. Takve građanske skupštine bi trebalo da pruže polazne informacije u ranim fazama procesa donošenja odluka i da obezbede reprezentaciju različitih grupa građana, uključujući manjinske i marginalizovane grupe. Ukoliko format zahteva moderatora, treba da bude transparentno kako su izabrani, i ne bi trebalo da imaju posebne interese u temi koja se raspravlja. Ove skupštine bi trebalo da obuhvate čitavu javnu sferu, predstavljajući raznovrsne političke stavove, uključujući sporove između različitih interesnih grupa, sa dovoljno vremena za postavljanje pitanja. Nakon skupštine bi trebalo da se izradi procena uticaja izmene zakona za predloge koji su građani usvojili, a građani bi trebalo da imaju mogućnost da prate inicijativu kroz dalje faze procesa donošenja odluka. Dalje, mogla bi se osmisliti stalna građanska skupština kojoj bi se dao mandat može da inicira savezdavne građanske skupštine. Kao dopuna ovome, državljani bi trebalo da imaju moć da iniciraju deliberativni proces ako se dostigne određeni prag podrške.

Informacije o projektu

Projekat EnTrust – Prosveteno poverenje: Ispitivanje poverenja i nepoverenja u upravljanje društvom – uslovi, efekti i poboljšanja finansira EU u okviru programa Horizon 2020 Research and Innovation (Ugovor o finansiranju br. 870572). Preporuke i nalazi predstavljeni u ovom dokumentu zasnivaju se na tematskim sažecima politika, nastalim na osnovu rezultata istraživanja i ishoda okruglih stolova koje je organizovao Konzorcijum partnera.

Konzorcijum projekta EnTrust sastoji se iz osam partnerskih timova koji je sproveo aktivnosti istraživanja i diseminacije rezultata u sedam država (Češka, Danska, Grčka, Italija, Nemačka, Poljska i Srbija) i na nivou EU. Projekt se sastojao od sedam radnih paketa posvećenih sistematskoj analizi i refleksiji različitih aspekata svake teme:

1. Teorijski i normativni temelji poverenja i nepoverenja
2. Poverenje i nepoverenje na lokalnom nivou
3. Uloga demokratskih društvenih pokreta u stvaranju poverenja i nepoverenja
4. Uloga medija u izgradnji poverenja i nepoverenja: Informacija ili polarizacija?
5. Uvid razvojne psihologije u poverenje i nepoverenje
6. Procena poverenja i nepoverenja građana prema vlasti: Oblici, determinante, efekti i rešenja
7. Kultivisanje poverenja i nepoverenja: uzori i preporuke

Ostali radni paketi su posvećeni diseminaciji, primeni i promociji istraživanja, kao i temama vezanim za upravljanje projektom i etička pitanja.

Više informacija o projektu EnTrust možete naći na www.entrust-project.eu.

Konzorcijum

Civilno društvo Evrope (Brisel, Belgija)
Masarikov univerzitet (Brno, Češka)
Univerzitet društvenih i političkih nauka Pantejon (Atina, Grčka)
Univerzitet u Beogradu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju (Srbija)
Univerzitet u Kopenhagenu (Danska)
Univerzitet u Zigenu (Nemačka)
Univerzitet u Sijeni (Italija)
Univerzitet u Varšavi (Poljska)

Kontakt

Prof. dr Christian Lahusen
Koordinator projekta
Univerzitet u Zigenu
Katedra za društvene nauke
Adolf-Reichwein-Str. 2
57068 Siegen – Germany
e-mail: entrust@uni-siegen.de

Carlotta Besozzi
Partnerka na projektu
Civilno društvo Evrope
Rue du Congrès 13,
1000 Brussels – Belgium
e-mail: contact@civilsocietyeurope.eu

Linkovi ka nalozima na društvenim mrežama

Informacije o projektu

Tip projekta: Kolaborativni projekat
Poziv: H2020 SC6 GOVERNANCE–01–2019: Trust in Governance
Pocetak realizacije: Februar 2020
Trajanje: 48 meseci
Koordinator: Prof. dr. Christian Lahusen, Univerzitet u Zigenu
Ugovor o finansiranju br.: 870572
Budzet projekta iz fonda EU: € 2.978.151,25

Ovaj projekat se finansira iz programa istezivanja i inovacija Evropske unije Horizon 2020 pod ugovorom o finansiranju br. 870572. Za sadriaj ove publikacije odgovorni su isključivo autori i on ne odrazava nužno stavove Evropske unije.

www.entrust-project.eu